19-ter Jahrgang Nr. 9. Jüdische Pester Zeitung. Freitag, 21. Jänner 1887.

Redaction u. Administration befinden sich: BUDAPEST, Hochstrasse Nr. 1.

Pränumerations-Preis:
Für Oesterreich-Ungarn
Ganzjährig 8 Gulden östr. W.
Halbjährig 4 Gulden östr. W.
Vierteljährig 2 Gulden östr. W.
Für's Ausland
Ganzjährig 10 Guld. — kr. ö. W.
Halbjährig 5 Guld. — kr. ö. W.
Vierteljähr. 2 Guld. 50 kr. ö. W.
Pränumerationen werden jeden Tag entgegengenommen.
Annoncen werden nach aufliegendem Tarif berechnet.

יידישע פעסטער צייטונג

פאָליטישעס אָרגאַן. ערשיינט וואָכענטליך דרײַמאָל.

רעדאַקציאָן אונד אַדמיניס־
טראַציאָן בעפינדען זיך:
בודאַפּעסט,
האָכשטראַסע נומ׳ 1,
פּראַנומעראַציאָנס־פּרײַז:
פיר אָסטערײַך־אונגאַרן
גאַנציעהריג 8 גולדן אָסטר. וו.
האַלבעהריג 4 גולדן אָסטר. וו.
פיריטעלעהריג 2 גולדן אָסטר. וו.
פיר׳ס אויסלאַנד
גאַנציעהריג 10 גולד. — קר. אָ. וו.
האַלבעהריג 5 גולד. — קר. אָ. וו.
פיריטעלעהריג 2 גולד. 50 קר. אָ. וו.
פּראַנומעראַציאָנען
יעדען יום־טאָב בעקומען אָפּנטלעך.
אַנזאָגען ווערדען
נאָך שטעלונג־פּרײַס אַרעכענט.

בודאַפּעסט, פרײַטאָג כה׳ טבת, תרמ״ז. Erscheint wöchentlich dreimal. ניינצעהנטער יאָהרגאַנג נר. 9. 1887

דיא אויסוואַרטיגע לאַגע.

דיא פּרעסע דער בולגאַרישען פראַגע האַלט אַן, רוסלאַנד האָט דען מאַכטען אינגע פּונקטע משגעשטעלט, דורך וועלכע עס זיך בערײַט פינדען לעסט, צור בערעכטיגונג דער שווערקיטען אין דער בולגאַרישען לאַגע מוצי׳ווערקען. דיא פראַגע דער בעוועגונג דעס בולגאַרישען פּרינצענטהראָנעס זאָלל — דאס ווינשט רוסלאַנד — פאָלליג גיכט אין בעטראַכט געצאָגען ווערדען. דיא געגנווארטיגע בולגאַרישע רעגיערונגשאַפט מיט אבראַנקען אונד דיא גאַנצע אָנאַלפאַבעטאָמעלונג זיך אויפראָנען, דער גיא צו וואָהלגעדען גאַנאַלפאַבעטאָמעלונג זאָלל עס פרײַשטעהען, דיא קאָנדידאַטור דעס פּרינצען פאָן מינגרעליען אנגענעהמען אָדער אבגעלעהנען, אים לעגיטימירען נאָכדעם אים אבדאַנקונגסאַדרעס ערקלאַרען זיך רוסלאַנד בערײַט, אים פאַראַיגע מיט דען אבגעזאַנדטען אינען אנדערען, געאינגעשטען קאָנדידאַטען נאָכהאַלט צו מאַכען. דיא פאַרלאַנגונגען דיא בולגאַרישע רעגיערונגשאַפט גיכט אבגעגיבט, צוריקגעוואָרפען, דיא געגנווארטיגע נאַציאָנאַלפאַבעטאָמעלונג ווערדע אין דעזעס פאַלל אינע גיע, אים אללען פאַרזיכען, דיא רוסלאַנדפרײַנדליכע מיט אינבעגריפען בעשטעהענדע רעגיערונג צוזאַמענזעטצען אונד דעזעס רעגיערונג דאַנן אינע גיע נאַציאָנאַלפאַבעטאָמעלונג אינ׳ס בעשטעהען. דאס רוסלאַנד דיא גלייכגיטיגע אבראַנקונג דער רעגענטשאַפט אונד אינ׳ס לאַוונג דער נאַציאָנאַלפאַבעטאָמעלונג וויגשט, וואס דיא בולגאַרען שאָן דעסהאַלב גיכט צוגעבען מאָגען, ווייל אינ׳ס דעזע ווייזע אין געפאַהרליכער, הערגונגספאָזער צישאַנד אים לאַנדע אינטרעסאַנטע ווערדע אינע רעגיערונג קאָמען, נאָך דען בעשטימונגען דער בולגאַרישען פאַרפאַסונג, נור פאָן דער נאַציאָנאַלפאַבעטאָמעלונג צוזאַמענגעזעטצט אונד דעזעס נור פאָן דער רעגיערונג אינבעריפען ווערדען. ווער וואָלל נון פיר דיא רוהע אונד אָרדנונג אים לאַנדע זאָרגען, ווען בייד צוגלייך אבטרעטען? קיין פרעסע, קיינע רעגיערונג, מיין פאַראַלאַמענט!

ווער וואָלל נון צווישען רוסלאַנד אונד בולגאַרען פאָרמישעלען? פאָן דען מאַכטען וועלכע קיינע דריטע אבערגעהטען, דעם אינטערבעטען רוסלאַנד ווערדע דיא פאָרמישעלונג אינער אנדערען מאַכט אויך נאָר גיכט געפאַלען. אם געאינגעשטען דאַז וואָרע דיא בולגאַרען דאַ דאָר בולגאַרען, וועגנגעטענס ליעב בערלינער פאָרשאַרען, אונטער טורקישער אבערהאָהעשאַפט שטעהט. אבער אונד וויא דיא טורקישע רעגיערונג דיעזער אינ׳ס גאַבע זיך עגטשלעדיגען ווערד, דאַרינ׳ס קאָממט עס עבען אָן.

מאָן פראַגט דיא וואָהל אינעם רעגענסבורגער קאָממערס, דער אין בולגאַרען בין נאָך דורכגעפּרעטער וואָהל דער נייען נאַציאָנאַלפאַבעטאָמעלונג אונד אינזעטצונג אינער נייען רעגיערונג דאס לאַנד רעגיערען זאָלל. רוסלאַנד צאָגקאָזיל דאַצו ערגענען. דיא בולגאַרען זינד גענען דיעזען „אלטען וונדער״ פּעללייכט פּנרעט זיך אינע דרישטע פערזאָן, דיא ביידען טהיילען גענעהם איהם.

* * *

וואָהרענד נון דיא שאַנגונג צווישען אָסטערײַך־אונגאַרן אונד רוסלאַנד וועגנסטענס פאָלליג פּג אינאָפערינג נאַכגעלאַסען האָט, דאס לעטטערעס זיך איבערהײַפּט צו פערהאַנדלונגען הערביילאַסט, דיא אויף פרעדליכעס וועגע געלאָוט ווערדען מאָגען. געשטאַלטעט זיך דאס פערהאַלטנים צווישען דייטשלאַנד אונד פראַנקרײַך איבערהאַופּט קריעגע. דאס אינגאַן ביסמאַרקס, דיא „גאַרדיי־שטע אָלל. צוטונג״ בעגרײַפט דען „אַטערלאַנד״־שען פרײַנדפּעראָן״, דער פאָרגעסטערן אין בערלין אונטער פאָרזיטץ דער דייטשען קאָלאָניען זעטצונג הערלט, אונד פּרהט אים, דאס דיא אַלמעע דער הלפט אונד פּרוואַנגע דער פרײַוויללען קראַנקענגסבעגעגע פּיעלרייכטזעהר באַלד בעראַטן. פערנער מאַכט דאַסעלבע בלאַטט דאַרײַף אַיינמערקזאַם, דאס פראַנקרײַך בערײַטשענדע אנטײַל פאָן בעטעטערן אונד באַלטען צור ערריכטונג פאָן מיליטאַר־באַראַקקען אין דער דייטשען גרענצע מאַכט אונד אין דער גרענצע גראַסערער טרופּפּענמאַסען צו זאַממענציעהט.

אים בריסס ערווערד געמעלדעט, דאס דיא בענלשען באַהנען גראַסס, אים ראַנמאַרק קאָממענדע פּפערדע־זענדונגען אין דיא פראַנצאָזישע גרענצע בעפאַרען, מאָנלרך טרופּפּען אַל

ווארע אין דער בעשרעפונג אנגעגעבן זא אינשריפט, וויא — דער שטאאטסאנוואלט זעלבסט, דער דיא אנקלאגע גענען דיא פערטראט. איגר דענ־נאך וואורדן דיא צו אבגעגעבענען שטראפ פון פערטרעטונגלט, ווייל דיא עכטן דען נאמען „ווילד־רעגעלד" פיהרען, איין וועלכעם אין פערטאנגנים־פאלדער פלוך לאסטעט. דען הערען פראפעסאר ר אהלינג, וועלכער זיך ווידערלוך צו אינעם פאלשען אייד אנגעבאטען האטטע, צאג מאן גאר נוכט צור פערטאנטוואורטונג. טראטצדעם ער מיט דרעעם מינעוויר איינען גאנצען גראסען פאלכס־שטאמם, דיא ווידען שווער צו שטראפען דיא באנ־האפטע אבזוכט האבען. דיא וולכעפערדיגן אפ־פעלל רטען, איגר אם דעטצטען פרישאר אם 14־טען ר. מ) האט דער אבגעסטע גער בטפאה צו ווידען דאס אירטהייל אויפגעהאבען איגר ר אבינ־רען פערראורטהיילטען גאנצע־ר־ר פרינגעשפראבען. דורך דרעען פרישפרוך האט דיא דאסטע גערעכטפערטיגטען אטטעראיכס גענעהמען, דאסס מאן וועלכעם איינעם גראסען דרעער גענעגאבער גערעכטיגקייט איבען מוסטע דאסס מאן, דיא עס דאס בריגעריכע גע־זעטען איגר דאס מעגשליכע געפיהל ערפאהרען, איינען מענשען גיבט וועגען איינעם פערגעהענס דעטצטען דריפט, ווערבעם ער בערייטס גערבטט האט, מאנ עגער האגנעטטעלדטע דעראטטאר דעם גראסען וועגען מאנבראטטעט. ווי — דיא גע־זאגט — איין לאנדסמאן איגר גרייבענטגאסטע גטטעטער וויילגעפערדיגט איט, איגם דרעעם פרי־שפרוכ דיא גענעפערדיגט דערטטאנגלטע אין דיא דאסטע גערעכטפערטיגטען אטטעראיכס גענעגען, דאסס מאן וועלכעם איינעם גראסען דרעער גענעגאבער גערעכטיגקייט איבען מוסטע דאסס מאן, דיא עס דאס בריגעריכע גע־זעטען איגר דאס מעגשליכע געפיהל ערפאהרען, איינען מענשען גיבט וועגען איינעם פערגעהענס דעטצטען דריפט, ווערבעם ער בערייטס גערבטט האט. מאנ עגער האגנעטטעלדטע דעראטטאר דעם גראסען וועגען מאנבראטטעט. ווי — דיא גע־זאגט — איין לאנדסמאן איגר גרייבענטגאסטע גטטעטער וויילגעפערדיגט איט, איגם דרעעם פרי־שפרוכ דיא גענעפערדיגט דערטטאנגלטע אין דיא דאסטע גערעכטפערטיגטען אטטעראיכס גענעגען, דאסס מאן וועלכעם איינעם גראסען דרעער גענעגאבער גערעכטיגקייט איבען מוסטע דאסס מאן, דיא עס דאס בריגעריכע גע־זעטען איגר דאס מעגשליכע געפיהל ערפאהרען, איינען מענשען גיבט וועגען איינעם פערגעהענס דעטצטען דריפט, ווערבעם ער בערייטס גערבטט האט.

(מ ר ל ו ש א ר א נ ד ר ע ר ר ר ר.) עס איט גיבט לאנגע דער, דאסס איינם פערטרע־דענען אישען אינגארנס אפטער, אלס עס דרעם וואר. פערדיגגען פאן אינגלייכאמען פאראלדע־ציישען מיטטאר שען איגר בריגגעלדען, דרייזען אינגלייפען, דרעעם אובער ניממט ערפייל בער־ווייז אומטער מעהר אב, איגר דער ערגבס דער פאלגטישען לאגע מאכט עס בייזען שווילען בע־גרייפרר. דיא זעהר אחיר הערבלדבעם איינגער־נעהמען צו אינגארנער גערארע דיטשע אם גאנטערעפסטע דער גגזאמטטהייט איגר דעם פאן אלדען גרוד גגלעבטען שרוגדען פאטטעראגעם דרעגגס, גאסטעדן, פאגגר אין טעגעמעגגר דיא דיטשע אבגעגגגען אין בעטטעגגען אין בעגגעגגג

בריעפע דער רעדאקציאָן.

הערן וו. א. אין סטראָסקאָ. אד 1: אונזערעם ווייסענס זינד זיא דאצו ניכט פערפעלכיכטעט, עס וייא דענן, דאסס דאָרט איין איינענער אזוים דיעסבעצינגליך נעפעלאָגען ווירד— אד 2: דאצו האט יעדער דאס רעכט, אונד דייסעט אין דיעזעם פאלכע דיא נעבהיר ענפאללען. אד 3: מיט דיעזעם קאלענדער שיינט עס ניכט ריכטיג צו זיין. דעסטען עקזיסטענץ איזט ניכט איינמאל צו ערפאהרען.

הערן ש. ל. אין נ.-א. דאס איזט איינע פלוטסע ערריכטונג יענעם בלאטעס, וועלכעס וואהרשיינליך זיין פוב-ליקום קענגט. וועגן עס קיינען אנשטאנד נימם, איהם זאלכע נאכען אויסצוגיבנדען.

הערן י. וו. אין א. פ. „הגבור שבגבורים צריך לחרב והחכם שבחכמים צריך ליזען;“ דאס איזט נאנץ ריכטיג, אונד זינד וויר איהנען פיר איהרען אללענפאללס גוט נעמיינטען ראטה דאנקבאר. אבער „אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו;“ וועגן דיא רעדאקטאָר וואָרען, ווירדען דיא אנדערס שפרעכען. „ווער פיעלעס בריינגט, בריינגט יעדעס עטוואס“, דיעזער שפרוך גילט היער, אונד פיעלע, וועהר פיעלע פערלאנגען דיעזעם „עטוואס.“ וואָלטען וויר איהדעס פאָלגען, דאנן ווירדען אונס פיעלע דען פאָרוואָרף מאכען: „האיש אחד יקצוף ועל כל העדה יחטא!“ דיא דאנקען, דאס אויך ווייר מיט שפרייבען, נעוואָהנליכען אונד וואהרהייטען דיעזען קאָנגען.—ווער ווירד דענן אין איינער ציישונג פיעלאָפיע זוכען; ?

דאסהזעלזענדער. נור נעדולד!

אן מעהרערע: דורך איינען מיסבריוך, דען וויר בעריישס ענטדעקקט האבען, זינד מעהרערע אן אונז נעריכטעטע זענדונגען אין אינדעכטע האנדע נעלאנגט.

הערן מ. ל. ש. אין ס. בייא אונז שטעהט יעדער אין גלייכער „גונסט.“ וועגן דיעזער פאָן איהנען נעברויכטע אויסדריקק זיך איבערהויפט היער אנזוענדען לאסט.

הערדען וו. עפ יש. אין פעלשא-דאבסא. וועגדען זיא זיך אן דען „מערקוד“ אונד איהר פאָרשלאג ווירד נעוויסס אנגענאָممען ווערדען.

אבאָנענטען אין אורמעני. אד 1: נור, וועגן עס איין יידישער רעליגיאָנס-לעהרער איזט.— אד 2: ניין

הערן ס. וו. אין מאקאָלצא. עס מהוט אונז לייד, איהנען קיינע אויסקונפט נעבען צו קאָנגען, ווייל וויר עס זעלבער ניכט וויסען.

הערן מ. נ. אין באמאָק: איזט אָהנע אונזער הינצי, מהון נעשעהען.

הערן י. וו. אין נ. וויר וויסען נאָך איממער ניכט, וואס זיא וואָללען. שרייבען זיא, ליעבער פרייגד, איינפאך יידיש, דא ווערדען זיא זיך פיעלליכט פערשטענדליכער מאכען קאָנגען

עהרוו. הערן ראבב. אין ב.-ק. וויר זינד ניכט אים בעוויצע איינער זאָלכען ליסטע.

הערן ע. ה. אין ביסטריטץ: ליידער ניין.

הערן מ. ד. אין אישטאנמעזא. נעוויסס, וועגן נור מהונליך.

הערן ב. נ. אין וו. דער אונגארישע שטאאטס-סעקרעטאר עדוארד הארן וואר אללערדינגס יודע. ער צייכנעטע זיך אלס נאציאָנאל-אָקאָנאָם, סאָציאלפיקער אונד אלס בעגייסטערטער פרייהייטסקאמפער אין דען יאהרען 1848 אונד 1849 אויס. ער מוסטע זיך דעסהאלב נאך בעלגיען פלוכטען, וואָ ער 18 יאהרע ווייטער. אים יאהרע 1869 קעהרטע ער נאך אונגארן צוריקק אונד וואורדע שטאאטס-סעקרעטאר אים האנדעלסמיניסטעריום. זיין נעבורטסאָרט וואר נייסשאטל (אן דער וואאג), ער שטאארב אים אלטער פון 50 יאהרען. — דיעזע אויסקונפט נעניגט איהנען דאך? פיר דען קנאפפען רוים אונזערער „בריעפע דער רעדאקציאָן“ איזט זיא אויספיהרליך נענוג.

הערן א. פ. אין קראקוויא. נעלד אונד אויפטראג ערהאלטען; דיעזער בעטראג גענינט יעדאָך ניכט פיר דיא תכסמאלינע איינשאלטונג אונד מיסטען זיא נעראדע נאָך איינמאל זיא פיעל נאכשיקקען; עס וייא דענן, דאסס זיא בלאָס דיא דריימאלינע אינזערציאָן וויינשען.

הערן ר. אין מאטע-סאָלקא. אנאָנימ צושריפטען קאָנגען וויר ניכט בעריקקזיכטיגען.

דיא נייען מאטריקעל-בעצירכע

28. סעריע דער פאָם קולטוסמיניסטעריאום בעריישס נענעהמינגען מאטריקעלבעצייכע.

כאפאשוואר (קאָמיטאט שאָמאָדי.) פראזידענט: סאמועל שווארץ, פראָווינציאלרישער מאטריקענפיהרער: רעליגיאָנסלעהרער סאלאמאָן ביכלער.

אדאנד (קאָמיטאט שאָמאָדי.) פראָזידענט: מאקס פאָליטצער, מאטריקענפיהרער: ראבבינאטשטעלערפערטרעטער בערגאט דרעסלער.

טאב (קאָמ. שאָמאָדי). פראָזידענט: מאטהיאס דייטש, מאטריקענפיהרער: ראבבינער ווילהעלם ברייער.

נאדי-באיאָם (קאָמ. שאָמאָדי). פראָזידענט: אינגנאטץ באָהם, פראָווינציאלרישער מאטריקענפיהרער: רעליגיאָנסלעהרער אינג. שלעזינגער.

שאנקרעגאלע

(פאָרטזעטצונג)

II. „קאָנן דער שפרייטס איך אין פראשען, דערען ריימאנהאלט צווישען וועגינסטענס ½ ליטער אונד האָכסטענס 1 ליטער ליעגט, פערקויפט ווערדען?“ — איך דיעזע פראגע אנטוואָרטעט דיא צירקולאר-פעראָרדנונג בעשטיממט מיט פאָלגענדען וואָרטען: זאָלכע פלאשען קאָנגען ניכט קלייגער אלס ½ ליטער אונד ניכט גראָסער אלס אין ליטער זיין.

III. „זינד דיא שפעצעריי-האָנדלער אנ. ז. וו בערעכטיגט, דען אינגען טהייערען האנדעלסאָרטיקעל בילדענדען סרמער שלוואָוויטץ צו פערקויפען?“

וואס דיא בעאנטוואָרטונג דיעזער פראגע בעטריפפט, בעמערקע איך דער האנדעלס אונד געוערבעקאָممער. דאסס איך קיינע וועגדענדונג דאגעגען האבע, וועגן דיא אים 2. פונקטע ערוואָהנטען קוילליטע אינטער דען דאָרט איפגעשטעללטען בעשראנקונגען איך דען סרמער שלוואָוויטץ, וועלכער אינטערדיא פיינע-רען גטראנקע איינגעריכט ווערדען קאָנן, צום גענענשטאנדע דעם פערקויפעס מאכען. יעדאָך נור אינטער דער אים אללגעמיינען איפגעשטעללטען בעדינגונג. דאסס דעסען פריין פר. ליטער אונד פראשע מיט מינדעסטענס 60 קר. בעשטיממט ווירד. וואָדורך דער נעוואָהנליכע שלוואָוויטץ פאָן איינעם דעראָרטיגען פערכיפע נאטירליך פאָללקאָممען איפגעשראָסען איזט.

IV. איך דיא פערנערע פראגע: „אב דיא צוקקערבאָككער אונד גאסטהויזבעזיצער פערפעליכטעט זינד, דיא רעגאלגעביהר פיר איסלאָדישע ווייגע צו בעצאהלען?“ מיט איך בעמערקען, דאסס נאכדעם דיא צירקולאר-פעראָרדנונג נור דען מאטעריאל-, שפעצעריי- אונד געמישטוואָארען-האָנדלערן דען פרייען פערקויף פאָן איסלאָדישען ווייגען גשטאטטעט. זאָ ערשיינט עס אלס זעלבסט-פערשטאָנדליך, דאסס דיא צוקקערבאָككער אונד גאסטהויזבעזיצער, דיא צו דען בעגינסטיגטען ניכט נערעכנעט ווערדען, וועגן זיא זאָלכע ווייגע זיטצונגען ווערדען, וועגן זיא זאָלכע ווייגע זיטצונגען אדער שטעהענדען גאסטען צו פערקויפען ווייגען, פאָן דען אים דעם רעגאלגעבטע פליעססען דען בעשראנקונגען ניכט בעפרייט ווערדען קאָנגען.

ערלאסס

דעם ק. אונג. מיניסטעריומס דעם אינגערן פאָם 14. מארץ 1877. צ. 9231.

אן דיא האנדעלס- אונד געווערבעקאָممער אין אראד.

וואס איהרע איינזענדונג בעטריפפט, דאסס דער עקספאָרט פאָן ליקאָרען אין פאָס-סערן אין פאָלגע דער צירקולאר-פעראָרדנונג ניכט אנווענדבאר איזט, בעמערקע איך: דאסס דיא אם ענדע דעם 5. פונקטעס מיינער פעראָרדנונג גע-פאסטע פערפיגונג, וואָנאך דער האנדעל מיט ליקאָרען אין געשלאָססענען: מיסטען אונד מיט וועגינס-טענס 50 ליטער פליסענדיטס-קוואנטום אין פער-זענעלטען פלאשען ערלייבט זייא, איינע בעגינסטיגונג אים אינטערעססע דער אמאריקאנדוסטריע בידדעט. עס קאָנגען דיא ליקאָרע עבענזא, וויא אנדערע ארטען פאָן גייסטיגען געטראָנקען פאָן מיס-דעסטענס ½ העקטאָליטער רוימאינהאלט פערקויפט אונד איך פערזענדעט ווערדען.

ערלאסס

דעם קאָנ. אונג. מיניסטעריומס דעם אינגערן פאָם 18. אפריל 1877 צ. 15273.

דיא געמיינדע טיסאָלץ באט אום פעסטשטעל-לונג אונד דייטונג דעם, מיט בעצוג אויף דען 2-טען פונקט דער פאָן פערקויף פאָן שפרייטס אונד גיס-טיגער געטראָנקע נאָרמירענדען צירקולאר-פערפאָרד, גונג פאָם 31. דעצעמבער 1876 צ. 59560 פאָרקאָמ-מענדען אויסדריקקעס „הייזליכע צוועקקע.“ איך ער-קלאָרטע, דאסס אונטער דעם אויסדרוקקע „הייז-ליכע צוועקקע“ בלאָס דיא פערוועגדונג פאָן שפי-ריטוס אלס האנדעלסארטיקעל צו זאָלכען צוועק-קען, וואָ דערזעלבע אין זיינעם רייגען נאטירלי-כען צושטאנדע אדער מיט ארצנייميטטעלן פער-מענגט, אלס ריינינגונגס- אדער אלס היילמיטטעל, פערנער צום קאָכען פאָן טהעע, קאפפעע אנ. ז. וו. געברויכט ווירד, צו פערשטעהען איזט. וועגן אלזאָ דיא אין דעם ערסטען אבזאטץ דעם צווייטען פונק-טעס דער ערוואָהנטען צירקולאר-פערפאָרדנונג גע-נאנגטען פערוואנען דען שפרייטס וויסענטליך אונטער דעם פאָרוואנדע דער פערוועגדונג צו היילי-כען צוועקקען, אין וועלכעם פלייגען מאאססע איממער, צור בעריישונג דעם דורך ביישונג פאָן וואססער דאָרצשטעללענדען בראנדווייגעס פער-קויפען, בילדעט איהרע האנדלונג אים זינגע דעם גילטיגען רעגאלרעבטעס אייגע שטראָאבארע אי-בערטרעטונג.

ערלאסס

דעם ק. אונג. מיניסטעריומס פאָם 11. יולי 1877. צ. 26318.

וועגן אים זינגע דעם 2. פונקטעס דער צור-מולאר-פעראָרדנונג פאָם 31. דעצעמבער 1876 דיא קוילליטע דען שפרייטס זעלבסט צו היילליכען צוועקקען אין פערשלאָססענען אונד געהאָרינ פער-זענעלטען פלאשען פערקויפען דירפען, וועלכע אי-בערדיעס נאָך מיט דער ווייגעטט דעם פאבריקאנ-טען אדער דעם פערקויפענדען האנדלערס פערזיג-הען זינד אונד ניכט קלייגער אלס ½ אונד ניכט גראָססער אלס 1 ליטער זיין דירפען, אונד וועגן אים זינגע דעם 5. פונקטעס דער צירקולאר-פער-אָרדנונג אויך דער גראָססהאָנדלער דען שפרייטס ניכט אין קלייגערען קוואנטטאטען אלס ½ העק-טאָליטער פערקויפען דאַרף, ווייל ער זאָגטט דער אים 6. פונקט דער פעראָרדנונג אנגעהרטען שטראפע פערפאָללט, — זאָ קאָנן נעמאנט שפרי-טס צו היילליכען צוועקקען אין אנדערען, אלס אין דען אנגעפיהרטען מעגגען אונד אין דען בעצייכנע-טען געפאססען קוילען.

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

הומאריסטישעס.

אים איזענבאהנקופעה זאסס איינע געמישטע געזעללשאפט, דארונטער איין אנטעסטמיטטעער שול-לעהרער, דער איינע אויסגעוואכסענע נאזע האט-טע, אונד איין יודע. דער שוללעהרער פערשפאָט-טעטע דען יודען פאָרטוואָהרענד. דיעזער פערלאָר ענדליך דיא געדולד אונד זאגטע:

„זיא האָנגען אנדערע לייטע אונד פערגעססען אן זיך. איך, ווייסס, זיא זינד שוללעהרער, אונד וועגן איך איהנען איינע אבאָנדערונג אויפגעבע, ווערדען זיא זיא ניכט קאָנגען!“

„אָ!“ דייע דער שוללעהרער העפטיג. „זאָ לאססען זיא האָרען.“

וואָרט זעהר געניגט, דיעזע נאכוכט צו איבען, ווען ער וויסטע, דאס גראָס סאָאַרי נעהע; אבער דעם מינסטער איינע גאָלדענע בריקקע צו בויען. דאמיט ער דאנן פיעלייכט אים אמטע בליבע, דאס זיא זיינע ארבייט ניכט. ווידער טיסא נאך סאָאַרי פערדיענע שאָנונג. דער אבנעאָרדנעטע האָרוואטה ווערפט דער אָפּאָזיציאָן פאָר, דאסס זיא איהרע אנגרייפס געגען דיא פערזאָן טיסאס אונד ניכט געגען דיא גרונדוואָהטצע טיסאס ריכטע. וועלכע גרונדוואָהטצע האט דיעזער דענן? ווער שאָטצען איהן אלס מענשען אונד האלטען איהן זאָגאר אלס מוס־טערבילד איינע פאָמיליענפאָטערס; אבער פאָן זיינען גרונדזאָטצען וויינס מאן נור, דאסס ער אל־לעס מהוע, וואס איהם פערזאָגליך צו גוטע קאָממע.

אנדרעאס דיאָרדי ערקלאָרט, פיר דיא אנגאהמע דעם באָדשעפס צו שטיממען אונד וויזט נאך, דאסס דיא איינצעלנען רעדנער דער אָפּאָזי־ציאָן איינאנדער ווידערשפרעכען. אין דער „קאָנ־ווערזיאָן“ זיעהט ער ניכט דאס ריכטיגע מיטטעל, דעם ערנסט דער לאגע אבצוהעלפען. „דאס דורך דיא פערלאָנגערונג דער טיילגונגסצייט דער רא־טענצאהלונגען אונד דורך דיא פערמינדערונג דער צינזענלאסט צו ערוואַרטענדע ערשפאָרנים קאָנן יעטצט נאָך ניכט בעאורטהיילט ווערדען. דיא צאה־לונג וויירד נור פיר לאָנגערע צייט הינסיגעשאבען אונד דיא פינאנצלאגע דאדורך ערלייכטערט, דיא לאסט וויירד אבער שפאָטער אומאָ גראָססער זיין. דיא פערצעהרונגסשטייערן מיססען בעססער איס־גענוטצט ווערדען. דיא קאָנזומשטייער פיר בראנד־ווין וויירד ביא אבראָזונג דער רענאדיען דיא אינטראָגליכסטע נייע קוועלליע בילדען. דיא די־רעקטען שטייערן קאָننטען נור איס איסערס־טען נאההאָלדע פערמעהרט ווערדען. אונגאָרן שטעהט אונטער דעם דרוקקע דער אללגעמיינען לאגע, וועלכע וואונדערבארע פעראָנדערונג האט דיעזע נאציאָן זייט 1848 דורכגעמאכט: דיא גע־זעלשאפט איהם ביא איהם קראנק. דאס לאנד איהם וויא איין גענען ענדער קראנקער, דער פאָן צייט צו צייט פיעבעראנפאָללע האט, וועלכע מאן נור דורך שטאָנדיגע איסדויער הייילען קאָנן. אונד ווייר האבען פערטייען צו יעגעס מאנגע, דער אן דער שפיטצע דעם לאנד דעם שטעהט, וויא עס צו גענעזען בעגינגט, אונד ווייר ווערדען איהן אייך אינטער־שטיצען“ (דעבאָטע צישטיממונג רעכטס. גראָסער לאָרם לינקס.)

דער נייא ערנאנגטע קאָממיסיאָנסמיגס־טער באָראָשש שפּראך אין איינער קורצען, אבער קראָפטיגען, מיט בייפאלל איינגענאָממענען רעדע פיר דען שטאאט טבבעטריעב אונד געגען דען פריוואטבעטריעב ביא דען איזענבאהנען.

איך דען געסטרינגען רעדע־טאג לייטעטע איין אנטיסעמיט. יוליוס מאָרגיטטאי איין. דער עבענפאָללס קורזען דאס באָדשעט אבלערנטע. נאך איהם שפּרעכען דיא אבגעאָרדנעטען אונגאָרן, גאָאל אונד פראָפעסאָר אוינוסט פולסי, דער זיך פיר דיי אننאהמע דעם באָדשעטס ער־קלאָרטע אונד פאָלגענדעם איינפיהרטע: ווייר מיס־סען אונס יעדער שוואָבענדען הונגערקור עגטהאל־טען, יעדאך יעדע איבערפיריגונג איינגאבע שטרענג פערמיידען. אין דען געמיינזאמען איינגאבען מאָ־גען קיינע ערשפּאָרניססע ערצעלט ווערדען.

דען שלוסס מאבטע געסטערן עבענפאָללס איין אנטיסעמיט. דער דורך וויינע ווידערוואהל בע־קאָننטע פאטעס פראנזין מאָלאשש. דאס דער אונבעפאָגנעגע גע־שיבטשטיבער איינטט דיא ציט דער דעגיערונג טיסאס מיט דער טרכעגהערשאפט אונד דען פערוויסטונגען דער וילדען טארטארען אים לאנדע גליבשטעללען ווירד. שולד אבער אן דער שרעקק־ליכען ווירטהשאפט דער רעגיערונג איזט — דער יודע! (רופע: „וויא זאָ?“) מאָמאָשש שפּרינגט דאנן נאך רומאָניען אונד פריזט דאס איבלהיטן דעם רומאָנישען פאָלקעס. (ווייר ווינשען הערדן קאָמאָשש פאָם גאנצען הערצען איין זאָלכעס בלי־הען. — דיא רעד.) — ווערבעס איינציג אונד אללין דעם אומשטאנדע צוצישרייבען זיא, דאסס דיא רומאָנען דיא ווידען פערפאָלגען אונד ניכט זאָ האך שטיגען דאססען. ביא ביא אונס. „דער רוסיסיש צאר, פאָן דעם פערבריטעט וואָרדע, דאסס ער פערדריקקט איזט, האט מעהר פערשטאנד. וויא אללע יודענפיינדע דער וועלט. ער וואָללטע איין אנלעהען איפנערטען. דיא יודען וואָללטען אבער מיין גולד הערגעבען, ווען ער דיא יודען זיינעס ראנדעס ניכט עמאנציפירט; דער גלוגע צאר האט — זיא אבער דאך ניכט עמאנציפירט!“ (אָ קאָמ־מאָשש, קאָמאָלאָשש! אונד זאָלך איין פנע רע יאָלל אבגעאָרדנעטער זיין! — דיא רעד.) „דיא סלאָוויא־קען, מיינע קאָמאָלאָשש וויישטער, זונד איינגעצייב־נעטע פאטריאָטען, דאפיר זונד אבער דיא יודען זאָציאָליסטען אונד מאכען אים פערעיינע מיט דער רעגיערונג איך דיא סראָוואָקען צו זאָציאָליסטען.“ (ווידערלך רייף פיר נאָרדענווייז! דיא רעד.) צו־לעטצט אונט קאָמאָשש וויאָרטלך: „ווערעד מיזא נאך גראָס אפפאָנ וואָללען מיט אירהרס פינאנצ־פראָגראָמם הערייסרקמען וואָרם? ווייל אין אונגארן איינע רעגיערונג, דיא פאָן דען יודישען פינאנצגראָ־סען גיכטאונטערשטיצט ווירד, זיך אונגאָגיד האלטען קאָנן. דיעזע וואהרהייט אבער שאָמען זיא זיך איינציג־שטעהען.“ דאס איזט דאס גראָסטע לאָמפּרימענט, דאס יע דען יודען דיעזעס לאנדעס געמאכט וואָרדע. אللא אָדנע יודען כיינע אונגאָרישע רעגיערונג, אָהנע זיא כיין אונגאָרישער שטאאט. בראוואָ!

הייטע ווירד דיא דעבאטטע פאָרטגעזעטצט.

פערשיעדענע נייאיגכייטען.

* (פאָרשטעהער־קרייזס.) אין איינער געסטערן שטאָטגעפינדעגען זיטצונג דעם אויסשוססעס דער היעזיגען אָרטהאָראָקסענגעמינדע וואורדע איין שרייבען דעם פאָרשטעהערס. הערדן מאָזעס פרייגער, פעדלעיען, אין וועד־בעס ער דיא אننאהמע דער וועדעוואהל אלס פאָרשטעהער אן 6 בעריגנונגען קיפּפּט. 5 בעציע־הען זיך אין ערסטער ריהע אויף אننעל ענגעהיטען אינטערגנג מאָראָקטערס. „אין דער לעטצטען צייט — זא הייטט עס אין דעם שרייבען — האט אין דען פערהאנדלונגען אין טאָן איינגעריססען, דער דער ווירדע דער געמינדע דורכאוס ניכט ענטשפּרוכט. הערר פרייגער שטעלרטע אللא אנגאָנגען איף, וויא דיא פערהאנדלונגען אין צוקונפט געפיהרט ווערדען זאָللען, ווענן ער איך ווייטער דיא שטעל־לע אלס פאָרשטעהער בעהאלטען זאָלל. דיא 6־טע בעדינגונג, דיא ווייטטיטע, בעטרעפפט דיא ראבבינערוואהל, דיא אין דער לעצט־טען צייט דען פרידען דער געמינדע געשטאָרט האט. דיא הערווף בעצעגלכע בערינגונג דעם פאָר־שטעהערס לייטעט וויא פאָלגט: „איך ווינשע: דאס דיא קאָנדידאציאָן דעם צוקונפטיגען ראבבינערס דעסמאל, פאָן דער אין דען שטאטטען אנגעפיהרטען נאָרם אבוויינבענד, נכט פאָן דעם גאנצען אין אינשיטיטס (33 מיטגלידער) זאָגנ־דערן בלאָס פאָן דען 7 פאָרשטאנדסמיטגלידערן אונד דען 4 גבאים פאָרגענאָממען ווערדען. דיא קאָנדידאציאָן האט דאנן אס נאָכסטען חול המועד פסח דער גענעראלפערזאָממלונג פאָרגעלעגט צו ווערדען, דער דיא ווייטערע עגטשיידונג אבערלאָסען בלייבט.“ — דער געמינדעאויסשוסס ערקלאָרטע נאך לאנגערער בעראטונג, דיא בע־דינגונגען דעם הערן פריידיגער ניכט אننעהמען צו לאָننען אונד עגטזונדעטע איינע דעפּוטאציאָן אן דיא הערן ווייטכט, פאָן דיינען בע־דינגונגען אבצוטשטעהען. הערר פריידיגער ער־קלאָרטע יעדאך בעשטיממט. דאס עהרענ־אמט מיינעס וועגס אننעהמען צו לאָننען, ווענן דיינע בעדינגונגען ניכט אننעאָממען ווערדען. נאָכסטען זאָننטאג האלט דער אויסשוסס אייגע זיטצונג, אין וועלכער ער איבער זיין ווייטערעס פערהאלטען בע־שלעסען ווירד.

נעשיכטע דער נייערען צייט.

(74־טע פאָרזעטצונג.)

נאך דער פאָנצאָזישען יוליי־עוואָלוציאָן דינד אויך אין דייטשלאנד אונד לייפּציג בעדענקליכע אויפשטאנדע צום אויסבروך געקאָממען, וועלכע דער קאָנג יעדאך דאדורך בעשווייכטיגטע, דאסס ער זיינען בעליעבטען נעפּפּטען פרידריך אונגנוס צום מיטרעגענטען ערהאָב, וועלכער איהם 1836 אלס קאָנג פאָלגטע. מיט דען שטאָנ־דען וואורדע איין נייעס לאנדעסגרונדגעזעטץ בעראטהען אונד פעסטגעשטעללט.

אים קורפיהרס שענטהום העסען דיענירטע דער צוריקקבעריפענע וויל העלם I. באלד נאך דער פערטריבונג דער פראנצאָזישען הערשאפט מיט נאָפּאָלעאָן וויללקיר. אונטער זיינעם זאָהן וויל העלם II. וועלכער זיך אויך דורך דער הערשאפט אינד דורך זיין לייכטזיننيגעס פרייוואטלעבען, בעזונדערס דורך דיא ערהעבונג איינער אינווערדיגען סטייאָן צור נאָפּאָן פאָן ריינענבאך, אום דיא ליעבע אונד אכטונג זיינער אונטער־טהאנען בראכטע. שטייגט דיא מיסשטיממונג אונד פיהרטע צולעטצט גליינפאָללס צו אינרוהען. דער קורפיהרס נאך איינע פערפאססונג אונד ערנאנגטע זיינען זאָהן פריעדריך וויל העלם צום מיטרעגענטען. באלד דאנאך אי־בערליעס ער דיעזעס נאָכגעגעבען, אונד צאָגן זיך זעלבסט נאך פראנקפורט צוריקק, וואָ ער 1847 שטארב.

אין האָننאָווער בראכטען גליינפאָללס איי־נע צייט נאך דער יוליי־עוואָלוציאָן אונרוהען אויס, בעזאָנ־דערס אין נאָטטינגען, אונדעס דאס פאָלק איינע פע־פאססונג פערלאנגטע. ביא דיעזע דען שטאָנדען איינע נאָטטערע מיטווירקונג ביא בעיוללינונג דער שטייגע־רונג אונד ביא דער נעזעטצגעבונג צוקאָמע. אים נאמען דעם קאָנגס פאָן ענגלאנד רעגיערטע דאמאלס דער הערצאָג פאָן קאָבערגיד אלס וויעקאָנג דאס לאנד, ער נאָב, מיט צו שטיממונג וויללהעלמס IV. דעמזעלבען אים אהרע 1833 אין פאָלגע יענער אינרוהען אין נייעס לאנדעס־פאָססונג פערלאנגטע. ביא דיעזע דען שטאָנדען אין־נערהאלב דער שטעדטע מיט נאָטטערע שטאָנדישען רעכ־טען. אלס אבער נאך דעם קאָנגס טאָדע (1837) דער הערצאָג פאָן קומבערלאנד, ערנסט אינוסט, איהם אלס בע־זאָנדערע קאָנג פאָן האנאָווער נאכפאָלגטע, וואורדע דאס לאנדעסגרונדגעזעטץ ווידער אויפגעהאָ־בען אונד דיעזע בעשרוסס, אننעאכטע דער אללטיטיגען פראָטעסטע, וועלכע איהם לאנדע פערלייעטען, דורכגעפיהרט.

דיא נעמיגאמע נעפאהר, וועלכע דיא דייטשען רע־גיערונג פון פאָלגע דער עוואהלטען פאָלקבעוועגונגען צו בע דראָהען שיען, לייפּס דיעזעלבען אויך באלד אויף נעמיגע אמע נעגענוויהר דענקען. שאָן אים אָקטאָבער 1830 בעשטיממטע דעד בונדעסטאג, דאסס יעדע דייטשע רעגיע־רונג פערפּליכטעט ווייא, דעם נאכבאר אויף זיין פערלאנ־גען מיליטאָרישע הילפע צור ערהאלטונג דער אָרדנונג צו נעוואהרען, אונד בראכטע פערנער דיא נעזעטצע וועגען צי־נעריגונג דער פרעסע אין ערגאָנגערונג.

אין זודדייטשלאנד צייגטע זיך באלד איינע גראָסע אויפרעגונג. איינע פייריגע שריפטשטעללער אונד פאָלקס־מאָننער זוכטען דאָרט אויף יעדע ארט פיר דיא פאָלקס־פריהייט, פיר קאָנשטיטוציאָנעללעס וועזען, פיר איינע אנ־דעס אין נאָטטינגען, אונדעס דאס פאָלק איינע פע־פאססונג פערלאנגטע. ביא דיעזע דען שטאָנדען איינע גראָסערע מיטווירקונג ביא בעיוללינונג דער שטייגע־רונג אונד ביא דער נעזעטצגעבונג צוקאָמע. אים נאמען דעם קאָנגס פאָן ענגלאנד רעגיערטע דאמאלס דער הערצאָג פאָן קאָבערגיד אלס וויעקאָנג דאס לאנד, ער נאָב, מיט צו שטיממונג וויללהעלמס IV. דעמזעלבען אים אהרע 1833 אין פאָלגע יענער אינרוהען אין נייעס לאנדעס־פאָססונג פערלאנגטע. ביא דיעזע דען שטאָנדען אין־נערהאלב דער שטעדטע מיט נאָטטערע שטאָנדישען רעכ־טען. אלס אבער נאך דעם קאָנגס טאָדע (1837) דער הערצאָג פאָן קומבערלאנד, ערנסט אינוסט, איהם אלס בע־זאָנדערע קאָנג פאָן האנאָווער נאכפאָלגטע, וואורדע דאס לאנדעסגרונדגעזעטץ ווידער אויפגעהאָ־בען אונד דיעזע בעשרוסס, אننעאכטע דער אללטיטיגען פראָטעסטע, וועלכע איהם לאנדע פערלייעטען, דורכגעפיהרט.

דיא נעמיגאמע נעפאהר, וועלכע דיא דייטשען רע־גיערונג פון פאָלגע דער עוואהלטען פאָלקבעוועגונגען צו בע דראָהען שיען, לייפּס דיעזעלבען אויך באלד אויף נעמיגע אמע נעגענוויהר דענקען. שאָן אים אָקטאָבער 1830 בעשטיממטע דעד בונדעסטאג, דאסס יעדע דייטשע רעגיע־רונג פערפּליכטעט ווייא, דעם נאכבאר אויף זיין פערלאנ־גען מיליטאָרישע הילפע צור ערהאלטונג דער אָרדנונג צו נעוואהרען, אונד בראכטע פערנער דיא נעזעטצע וועגען צי־נעריגונג דער פרעסע אין ערגאָנגערונג.

דערונג דער דייטשען בונדעספעראָססונג אונד איינהיטליכע נעטשטאלטונג דייטשלאנדס צו ווירקען, אונד באלד קאָם עס צו אָפּפּעזיציאָן קונדגעבונגען. ראָטע נעהאָרטע בע־זאָנדערס דאס האמבאכער האָننטפעסט. אויף דער האמבאכער שלאָסס־פעסט, אין דער אלטען אלטע־ארט נעגענהערט, ערגליך וואורדע אין פערוויך צום אומשטורץ דער בע־שטעהערגדען פערפאססונג דורך דאס אָننענאننטע פראָנק־פורטער אסטערשאָס נעמאכט. מאן וואנסט אייגען אننריפּ אויף דיא בעוואפענונג אָן פראנקפורט, מאָרגעטע אייגע יאָלראסט אונד ריעף דאס פאָלק צור עראָבערונג דער פרייהייט אויף, וועלכע מאן דאָן דעם וופצע דעם בונדעסאמס אויף נאָגן דייטשראנד אויסצו־דעהנען האָפּפט. אבער דיא אויפשטאנדלער וואהען זיך באלד אין איהרען ערוואָרטונגען געפּרעכט, וואורדען פון מיליטאָר אין דיא אننע געטרעבען, אונד וואוייס וויא נכט דורך דיא פלוכט רעפּפּטען קאָننטען נעפאנגען נעוועצט.

(פאָרזעטצונג פאָלגט.)

מיט דעם צעמפעלבוירנער נאך ניכט איין איינציגעס וואָרט געזוכסעלט האמבע.

טויבע אומארמע ביידע מאדכען אונד שפראך: „קינדער, נאָטט ווירד אין אייערער הילף זיין! זכות אבות ווירד איך ביישטעהען, אונד טויבע רעב נה בראללי'ס ווירד איך ניכט פערלאסען. זא וואהר זאלל מיך נאָטט עדהאָרען: מיין הערץ זאגט מיר, דאסס אייער הערץ ווירד ערפרייט ווערדען!"

אונד ווידער קאם דיא נעמיטהבעזוכונג צום פאָרשיינע: אללע דרייא פרוינציממער קאָנגטען זיך דער שהראָגען ניכט ענטהאלטען.

נאך איינער ווייל זאגטע טויבע ווידער לאָבעלנד צו פאָנגעלל: „נא וואהר, פאָנגעלע, דיר ווערדע איך דאס גוט בעצאהלען!" ווא גריפ אין דיא מאשע אונד לענגט איינען טהאלער אויף דען טיש. „דא האסט דוא, נאָלדעלע, איינען טהאלער, דא מאכסט דוא מאָרגען איינען גוטען שבת. איך ווערדע דעם שוהקלאָפפער זאגען, ער זאָלל דעם צעמפעלבוירנער איין בילדעס (איינלאדונג אוף שבת) בייא דיר געבען. אונד דוא, מיין, זאָללסט עס ווייסען: דיין חריף נעהם איך מיר צו שבת."

(אָרטזעצונג פאָלגט.)

נור איינמאל אים לעבען

40 שטיק 3,85 פל.

אינטענענאנטע פירמא פערזענדעט פאָן הייסט אָן. זא לאנגע דער פאָראראט הייכט, אן יעדערמאנן

פאסט אומזאָנסט

איינע פיר יעדע פאמיליע אינענבעהרליך נאטהווענדיגע

דויזדאלטונגס-גרופפע.

בעשטעהענד איים 40 שטיקק פראכט-עסבעשטעקקען, אונד צוואר:

12 שטיקק עלענאנטע טאפעלמעסער מיט זילבערנראגע, קלינגען אונד עבענוא עלענאנטע עסנאבעלן אין דערזעלבען פאָאָן;

6 „ שווערע עסלאָפפעל איים נעדיעגענעס בריטאנניא-זילבער;

6 „ האָכסט ליעבליכע כאפפעלאָפפעל איים עכטעס בריטאנניא-זילבער;

6 „ מעסער-ראסטער איים עכנל. קריסטאלל;

6 „ וונדע וואסערטאסטען מיט פערשיעדענען פארטראטס;

3 „ אייערבעכער, פראכטפאָלל פערזילבערט;

1 „ טהעווייהער, שווער פערזילבערט, מיט אדלר-אהנע גריפ;

40 שטיקקע.

דיעזע פאָרהערגעגאנגענען עסבעשטעקקע קאָסטען נאך פאר צוויי וואָכען 10—12 פל. אונד ווערדען פאָן גון אָן, דא דיא פירמא דרינגענד נעלד בעגאָטהיגט, אן יעדערמאנן געגען איינזענדונג פאָן נור פל. 3.85 אדער נעגען נאכנאהמע דעם בעטראגעס פערזענדט.

מיט דען בעשטעללונגען וואָללע מאן זיך בעאיילען, דא דער פאָרראט צוואר גראָסס, דיא נאכפראגע נאך דען פראכטגרוסען אבער נאך פיעל גראָסער איט. — אלליינינער בעשטעללונגאָרט בייא

M. APFEL,

Wien, II. Grosse Sperlgasse Nr. 3. VIII.

Vor ähnlich lautenden annoncen wird gewarnt.

Galderoni & Co.,

Optiker.

Budapest, váczi-utcza 30, kis hid-utcza 8, empfehlen **Brillen** und **Nasenzwicker** mit feinen Gläsern und Berg-Krystallen, **Schutzbrillen, Aluminium-Operngucker** und **Reise-Perspektive, Aneroid-Barometer, Universal-** und **Maximal-Körper** und **Bade Thermometer etc., Wein-, Most-, Spiritus-Wagen.**

Illustrirte Preiscourante stehen franko zur Verfügung

כאָנקורז.

אין דער אויט. אָרטה. איזר. מאטריקעלבוציר קסנעמיינדע צו טיסא-בעאי איזט דיא שטעללע איינעס ראבבינאטסערוועזערס, בעצינליך ש"ץ ומ"ץ, וועלכער צונגליך שוחט ובודק, פארצינליכער בעל תפילה, מורא ומיהל אונד אין איטאָריזירטער מאטריקעלפיהרער אים זינגע דער נייעסטען מינסטעריאלפעראָרדנונג זיין מוס, מיט איינעם יאהרליכען געהאלטע פאָן 400 פל.. פרייער וואָהנונג, גאנצער שחיטה, מאטריקולירונגסמאקסען אונד זאָנסטיגען איבליכען נעבענ-עמאָלומענטען ביז 1-טען מאי 1887 צו בעזעטצען.

נעזוכע נעבסט ציגנגיססען, קבלות אונד התרות פאָן 3 אנערקאנגטען אָרטהאָראָקסען ראבבינערן, נעבסט אנגאבע דעם אלטערס אונד פאמיליענשטאנדעס זינד ביז 20-טען מאָרץ דיעזעס יאהרעס אן אינטערפערטיגטען פארשטאנד איינצוזענדען. — פראבעפאָרטראָגע ווערדען געווינשט: יעדאך זייערדען נור דעם אכצעפטירטען דיא רייזעשפעזען טהיילווייזע פערגיטעט.

אינגאַץ וואכסמאן, פאָרשטעהער.

Tisza-Beöi (Comitat Jászkunszolnok) Bahnstation Fegyvernek

וויכטיג פיר רעגאריעגן-פאכטער.

רום, שליוואוויטץ, טרעבער, ליקאָרע אונד עסיג ערצייגט מאן אָהנע אפפאראט בילליגסט מיט דען עסיג-צען אונד „אפהערישען אָלען פאָן

ארנאָלד וואטטעריך

בודאפעסט, טאבאק-גאססע, נעגענאיבער דעם איזר. טעמפעל, אָפפערירט פערגער: הייזענבלאזען, וויינבאָקעטס, גלי-צערן, ענטזירונגספלוער, מיטטער נעגען אללע וויינ-קראנכהייטען עצט. פערגער: הימבערזאפט אונד ציטראָנענזאפט פיר גאזעע-פיללונג. דאנן: מינטע, גלאנצוויינסיג, וואשבלוימאָרבע, מאראָזירט אונד קראבאלקאלל. פרייזקוראנטע אונד מאניפולא ציאָנסביכער אין אללען שפראכען גראטיס.

נייסטיינס פערצוקקערטע

בלוטרייניגונגס-פיללען.

אללען אהנליכען פראפאראטען אין יעדער בעציעהונג פארצוציעהען, זינד דיעזע פיללען פייא פאָן אללען שאדליכען סובסטאנצען: מיט גראָסטעם ערפאָלג אנגעוונדעט בייא קראנקהייטען דער אוגן, מעלליבסאָרגאנען, זינד לייכט אבפיהרענד, בלוטרייניגענד; קיין הייל מיטטעל איזט גינסטיגער אונד דאבייא פאָללינג אונשאדליכער, אים

פערשטאָפפונגען

צו בעקאמפפען, דיא געוויססע קוזוללל דער מייסטען קראנקהייטען. דער פערצוקקערטען פאָרם וועגען ווערדען זיא זעלבסט פאָן קינדערן גערנע גענאָממען, דיא פיללען זינד דורך איין יעהר עהרענדעס; איינניסס דעם האָפראטהעס פראָפעסאר פיטהא אויסגעצייכנט.

איינע שאכטעל, 15 פיללען, עגטהאלטענד, כאָסטעט 15 קר.; איינע ראָללע, דיא 8 שאכטעלכן, דעמגאך 120 פיללען עגטהאלט, קאָסטעט נור 1 פל. אָ. וו.

וואָרנונג! יעדע שאכטעל, אויף דער דיא פירמא: אפאטהעקע „zum heiligen Leopold" ניכט שטעהט, אונד דיא אויף דער ריקקזייטע אונזערע שוטצמארקע ניכט טראגט, איזט אין פאלסיפיקאט, פאר דעסען אנקויף דאס סיבליכוס נעוואָרנט ווירד.

עס איזט גענוג צו בעאכטען, דאסס מאן ניכט איין שלעכטעס, נאר קיינען עפאָלג האבענדעס, יא גערעצו שאדליכעס פראפאראט ערהאלטע. מאן פערלאנגע אויסדריקקליך נייסטיינס עליזאבעטה-פיללען; דיעזע זינד אויף דעם אומשלאג אונד דער נעבריוכסאנוויזונג מיט דער אונשערישיפט „פיליפפ נייסטיין אפאטהעקער" פערזעהען.

הויפט-דעפאָה אין וויען: פ. נייסטיינס אפאטהעקע „zum heil. Leopold", שטאדט. עקקע דער פלאנקען, אונד שפיעגעלגאססע. דעפאָה אין בודאפעסט: יאזעף פ. טאראָק, אפאטהעקער.

Ph. Neustein's Apotheke
»zum heil. Leopold.«
Wien, I., Ecke Planken- u. Spiegelgasse.
Budapest: Josef v. Török, Apotheker.

נייעסטע ערפינדונג!!!

פאטענט בעלא וואראדי, בודאפעסט, IV, קלייגע-בריקקגאססע נו' 9.

אין זאממליכען שפאנען פאטענטירטע

הערענהעמדען

אהנע קנאָפפ אונד קנאָפפלאָכער אן דען בריסטהיילען.

פאללקאָממענע בעזייטיגונג דער אינאנגעהליכקייט דעס דרוקקעס דער קנאָפפ אויף דיא נאקקטע בריסט, אינד דער, דורך דאס זיך אָפפנען דעס העמדעס הייפיג איינטרעטענדען ערקאלטונגען;

דיא גאראנטירטע דויערהאפטיגקייט דיעזער נייען העמדען שפעהט ביזהער אויף דעם נייבעשפ דער וואשע-פאבריקאציאן אונערייכט דא.

בעקוועם אונד פראקטיש אויף פיר באללע!

זעלבע ווערדען מיט יעדער פאסאן קראגען, וויא אויך אהנע קראגען אנגעפערטיגט, וואהרענד איינינע וואָכען מעהר אלס 2000 שטיק דיעזער פאטענטירטען העמדען אבגעזעצט.

דאס אויסטליכליכע ערצייגנגסרעכט איזט דעם נעפערטיגטען ערפינדער אונד פאטענט-אינהאבער נעזעטצלך גאראנטירט. וועהרהאלב פאָר נאכאהמונג איינדרייגליכסט געוואָרנט ווירד.

דעפאללירטע בעשרייבונג אונד צייכנונג דעס פאטענטהעמדעס ווירד אויף פערלאנגען פאָסטווענדענד גראטיס אן פאראָדייא צוגעזאנדט. פרייזע פאָן 2.50 פל. אויפוו.

בייא פראָיינצבעשטעללונגען ווירד בלאָס אום דיא נענדע אנגאבע דער האלזווייטע נאך צענטימעטערן געבעטען.

האָכאכטונגספאָל

BÉLA VÁRADY, Herrenmode-Waaren-Handlung. Budapest, IV., Kleine-Brückgasse 9.

אַנדערן זיא דיא נאזע אב!" זאגטע דער יודע, אינדעם ער איף דיא נאזע דעם לעהרערס צייגטע.

דיא מיטפאהרענדען לאכטען אונד דער שול־לעהרער צאג עס פאר, פאן נון אב צו שווייגען.

איין באקקער מיפטע פאן איינעם בויער 8 פפונד בוטטער. אלס ער ביים בעצאהלען זיך דיא בוטטער אבוואג, פעהלטען דרייא פיערטעל פפונד. ערצירנט שטריך דער באקקער דאס געלד וויעדער איין אונד פיהרטע דען בויער צו ערגיכט. דער ריכ־טער בעשלאס, דיא געוויכטע דעם בויערס ברינגען צו לאסען אונד פראגטע דיעזען: „וא האבט איהר איירע געוויכטע?"

„איך האבע יא גאר קיינע געוויכטע," ערוויי־דערטע דער בויער, „איך האבע דיא 8 פפונד בוט־טער מיט 2 פיערפפונדיגען בראדלאיבען געוואגען, דיא איך עבען פאן דיעזעם באקקער געקויפט אונד נאך גאנץ צו הייזע האבע."

בעשאמט, מוסטע דער באקקער ביים אבהאל־לען דעם בראדעס נאך שטראפע צאהלען.

ר׳ תנחום פאטיטשקער אונד ר׳ נחום קאר־פענקאפ גינגען מיטואמען אויף דען סטראפקאווער מארקט. דא עס גערادע פאר שבועות וואר, שפראכען זיא פאן דעם בעפאר־שטעהענדען יום טוב אונד עס ענטוויקעלטע זיך פאלגענדעס צווייג־געשפראך:

ר׳ תנחום: זאגט מיר רעב נחום, איהר זייד דאך קיין עם הארץ, וואס פיר איין יום טוב איזט שבועות? פסח איזט, ווייל ווייר אייס מצרים הערויסגעגאנגען זינד; אבער וואס בעדייטעט דער שבועות?

ר׳ נחום: שבועות האט מאן אינז געגעבען דיא לוחות.

ר׳ תנחום: נו, וואס איזט דא דערמעהר? וועגען דיא לוחות האבען ווייר יום טוב?

ר׳ נחום: וועגן ווייר קיינע לוחות געהאבט האטטען, דאנן האטטען ווייר א ניכט געוויאיסט, וואנן אין סטראפקא יהרמארט איזט!

אויס דעם געריכטסזאאל.

פראזידענט: אנגעקלאגטער, דא האב־בען איהרע ראהיט זא ווייט געטרעבען, איהרע פרויא מיט איינער איזערנען שטאנגע צו שלאגען!

אנגעקלאגטער: הער פראזידענט, עס געשאה נור אויס ערשפארונגסריקקזיכטען; דענן איך האטטע שאן פארהער מינדעסטענס אין דוט־צענד האלצערנער בעזענשטיעלע אן איהר צער־בראכען.

ראטהזעל.*)

מיין ערסטעס ביזט דוא אימער,
וועגן דוא דיא לעצטען ליעבסט;
מיין גאנצעס איזט פאר־איבער,
זא באדר דוא אנטוארט ניכט.

חידה.

(מאת החכם „פלוני אלמוני" בפעסט.)

מארבע אותיות ושלש תנועות,
בעת שלשתן יחד פתח נקראות,
יעשה האמן והיוצר כלי בית
לכל מיני משקה ונם לפרי זית.

אולם אם שתים מהתנועות חרוקות,
יאהבו איתו תינוקים ותינוקות
ונם נדולים האוהבים אכול ממתקות.

*) דיא נאמען דער איינוינדער ריכטינער לאוונען, וועלכע פאר שלוסס דער נאכסטען פרייטאגנימטער אונס צו־קאמען, ווערדען ווייר פערפפענטליכען.

הקוראים! למשכיתכם קחו תודתי,
אם פתור תפתרו מחר את חידתי.

אויפלאזונג דער ראטהזעל אין נו׳ 6:

I. דעם דייטשען:
STETS.

II. דער חידה:
אות „ל."

ריכטיג האבען געלאזט:

דאס דייטשע, דיא הערען: וויס עס שפיטין — פעלשא־דאבסא, ש. ל. ארצט — מארגאוו, מ. פינק — אוישפיטין, בענדער — פעסס.

דיא חידה, דיא הערען: מיכאעל צייזל — פעסס, וויס עס שפיטין — פעלשא־דאבסא, ש. ל. ארצט — מארגאוו, מ. פינק — אוישפיטין, שמואל ווייסמאנן חיות — קורימא, יעקב בערנשטיין — ערלוי, צבי דוב שאנבערגער — נאדיבאניא, הערמאן ארט — יאנאשחאוא, אינגאן נייטמאן — ל. ראדענבערג, יצחק חיים קראן — פינסקירכען, איזר. ווייכס — ט־קעסי, ש. ל. מייזל — טוללן, יוסף צבי בור־נער — סלוויענבורג, בערנהארד קוסמאנן אונד זולהלעם אלעקסאנדער — סטראפקא, מאיר זאלצער — דונא־אלאד, וואר, מאר. נישטמאנן — באימאק.

פרייטאג־פאלייטאן.

פאגעלע דער מגיד.

(4-טע פארטזעטצונג.)

דיא פארבעריטונגען צום עסטאנג דער ליעבען פרויא בראלל וואר־ען אלזא הייטע דיא אוריזאכע, דאסס דיא ליב־טער פיר דאס בית המדרש ניכט זא שנעלל פערטיג וואיר־דען, אלס זאנסט.

אינדעסען וואללען ווייר עס נור נשעהען, דאסס אויף דיא שאלקהאפטע פאגעלע דאבייא איינע וואללע שטיעלטע, נאלדע וואר דער אנזיכט, דער פאטער זאללע דיא ליכטער מיטנעהמען, וועגן ער צום אבענדגעבעט נעהען; דענן זיא זאה, דורך דיא גענגאיבער ליינגענדען פענסטער, דען צעפפעלבורנער אונד דען קאמינער אללין אים בית המדרש אונד זיא וואורדע פערלענען, וועגן זיא הינבער גע־הען זאללטע.

דא וואר פאגעלע גלייך מיט איהר מנידות בייא דער האנד. זיא בעוויעז איהריר שווייסטער, דאסס מאן דען פאטער ניכט בעמיהען דארף אונד דאסס איין „פראפס קינד" זיך ניכט צו שאמען בריוכט, דיא ב׳ת המדרש־ליכ־טער איינעם זא פינען בחור אין דיא האנד צו נעבען, דא־מיט אין דער נאכט זיינע אויגען זאללען ליכטיג ווערדען אין דער תורה, וואס דאך איינע מצוה זייא.

„וועגן עס איינע מצוה איזט," זאגטע נאלדע ערנסט, „וואהרום זאללטס דיא ניכט אויך דיינען טהייל דאראן האבען?"

אונד זא בליעב עס. דאסס פאגעלע צוערסט דיא איי־גע אונד נאלדע דאנן דיא אנדערע האלפטע דער ליכטער הינבער טראגען זאללע.

וויא איבעל עס דער ארמען נאלדע דאבייא ערגינג, האבען ווייר בעריטס ערצאהלט. לעזער שלאפס ראהע שטיממע נעדלטע איהר נאך אין דען אהרען, אלס זיא לאנגסט שאן ווידער דאהיים וואר. איהר פערלעצטעס הערץ מאכטע זיך אין איינעם שטראם פאן טהראנען לוסט אונד זיא וויינטע נאך, אלס מוטיב דעב נחס אויף בעווך קאם. דיא נוטע פרויא ליעבקאזטע אונד אומארמטע דיא ביידען מאדכען אונד ערקונדיגטע זיך נאך דעם קוממער דער וויינענדען נאלדע.

„נאלדעלעבען," זאגטע מרייהעריגע דיא ליעבענס־ווירדיגע פרויא, „וואס איזט דיר דענן דיין נעמיטה זא שווער הייטע? האסט דוא וואס אויף דיינעם הערצען, זא קאסט באלד צו מיר אונד שטעט עס אויס."

נאלדע שוויעג; אבער איהר אנטליטץ דריקקטע דייטליך פערגענגהייט אויס; אנשטאטט צו אנטוואדטען, וויינטע זיא ערסט דעכט. אונד דיא נוטע מוטיב וואר זא ווייכען הערצענס, דאסס זיא מיטווייגטע. דאנן זאגטע דיעזע: „ליעבע קינדער, וואס זאלל איך אייך זאגען? מיינע האפפנונג האבע איך אויף נאטט נעזעצט, אבער איך בין יעצט סעהר בעטריבט, אלס זאגטס: דענן דער קרייזדאק־טאר, מיט דעם איך נערדערט האב, האט מיר נעזאגט, דאס מיר דיא נעמיטהסבעוועגונגען זעהר שאד־ליך אויזט, אונד מיין נעמיטה איזט דאך איינמאל בעזיעגט, איך קאנן עס ניכט אנדערן."

פאגעלע אבער ריעף פריש אונד מונטער: „הערצינע מאדאמע מוטיבע! דער קרייזדאקטאר האט דאס נעזאגט! דאס בען ווייר דענן ניכט איינען קרייזדאקטאר אים היממעל, דעסטען קרייז נעהט איבער אללע וועלטען אונד איבער אללע שטערנע, אונד האט דער ניכט נעשריעבען: „ווייף אויף נאטט דיינע זארגען!" דער קרייזדאקטאר? איזט ניכט עלי הכהן איין קרייזדאקטאר געזוזעזען פיר כל ישראל? וואהרום האט ער ניכט צו חנה, דיא דאך וועגען קינ־דערלאזיגקייט איהר שווער נעמיטה נעהאבט אונד געוויינט האט, געזאגט: „דיא נעמיטהסבע־ווענונג איזט דיר שאדליך!" אונד שרה, וויא זיא נע־שאנדען איזט הינטער דער טהור אונד גלאכט האט; זא האט זיא א אויך נעמיטהסבעוועגונג נעמאכט אינד דאך האט זיא נעבאהרען דען ליכטינען זהן אונד האט נעדופטען זיינען נאמען יצחק, ווייל זיא געזאגט האט: „נאטט האט מיך לאכען נעמאכט!" אונד איזט דאס לאכען ניכט נעמיטהסבעוועגונג? דער קרייזדאקטאר איזט איין גוי אונד ווייסט אאן זיינעם געמיטה ניכטס. וויא זאלל ער פאן אינזערעם נעמיטה וואס ווייסען? אונס האט נאטט איין גאנץ אנדער נעמיטה נעגעבען, וויא דעם גוי. נא! דער קרייזדאקטאר! וואס זאלל אויס דען יידישען ווייבערן ווער־דען, וועגן זיא ניכט איינמאל וויינען אויס נעמיטהסבעוועגונ־גונג אונד איינמאל לאכען אויס נעמיטהסבעוועגונג?!"

דיא מונטערע ארט, אין וועלכער פאגעלע דיעזען קורצען פארטראג הייערט, פערפעהרטע ניכט דיא הייטערע ווער־קונג איף פרויא מוטיבע. דיעזע מאכטע זיך אויף דען הייס־ווטע. בעפאר זיא גינג, ווארף זיא פאן אונגעפאהר איינען בליקק דורך דאס פענסטער הינויס. „שטעהען דא ניכט צוויא בחורים פאר דעם בית המדרש?" פראגטע זיא. נאל־דע זאה הינויס אונד וואורדע פייעראראטה.

„אלזא איין בחור איזט דאראן שולד, דאסס דוא הייטע געוויינט האסט?" פראגטע מוטיבע שערצענד. „אונד ווילסט דוא מיר ניכט זאגען, ווער עס איזט?"

פאגעלע אנטוואר־טעטע: „ווער עס איזט? נון, דער קאמניער איזט עס ניכט!"

„דיא נעשריפפען מיילבען!" ריעף דיא פרויא לאכענד. „האב איך דענן נעפראגט, ווער עס ניכט איזט?"

„נון," לאכטע פאגעלע, „ווענן עס דער קאמניע־ניכט איזט, דאנן איזט עס ערוויזעזען, דאסס עס דער אנדע־רע, דער צעפפעלבורנער, זיין מיז!"

„אה! דער צעפפעלבורנער?" פראגטע מוטיבע. „וארל איך לעבען, דאס איזט איין פיינער בחור! נאדע לעבען. דא בריוכסט דוא דיך ניכט צו שאמען, וואהרהאפטיג ניכט. זיעהסט דוא." זאגטע דיא ייכע פרויא צו דער פאר איהר שיכטערן אונד פערלעגען דאשטעהענדען נאלדע. „זיעהסט דוא: דיא נאלדקעטטע, דיא איך דא אם האלזע טראגע, האנגע איך דיר מיט נאטטס הילפע אום. וועגן דער אלל־מאכטיגע מיר דאס גליקק ניכט, דיך אונטער דיא חופה צו פיהרען!"

נאלדע פרעסטע דיא האנדע איהרער וואהלטהאטערין מיט שטממע דאנקע. אבער פאגעלע בליקקטע אויף דיע־זעלבע זא אינגיג אונד זא בעדייטונגסלאל, דאסס זיא ניכט אומהין קאנגטע, צו זאגען:

„וארל מיר נאטט אללעס גוטט געבען, פאגעלע, דוא קוקסט דאך מיט איינעם מאאר ליכטיגען אויגען, דאס איך שווארען מאכטע, דוא האסט מיר אזיך עטוואס פערשוויגען."

„איך?" ריעף פאגעלע, לייכט ערראטהענד, „איך פערשוויגען? נאדע קאנן ניכטס רערען אונד איך קאנן ניכטס פערשוויגען. איהר קענגט מיר׳ס גלויבען: דער צעפפעלבורנער איזט עס וואהרהאפטיג ניכט!"

„זא שטעהט דיא זאכע? דוא מנידע!" ריעף מוטיבע. „דען קאמניע־, דען חריף האסט דוא דיר אויסגעזוכט? קוק מיך גור נאך איינמאל אן!"

פאגעלע וואורדע צוואר נאך מעהר ראטה אונד פער־לענען, באלד פאטטע זיא זיך ערדאך אונד שטראך פאטט ביטטענד: „וואהרום ניכט? חריף אונד מנידע פאטט דאך ניכט שלעכט צו איינאנדער!"

אין וועגינער אלס איינער פיערטעל שטונדע האטטע מוטיבע אללעס פאן דען מאדכען ערפאהרען. דיעזע וואוסטען איבריגענס ועלבסט ניכט פעהר, דענן פאגעלע האטטע אין איהרעם רעבען מיט דעם קאמניע־ניכט מעהר נשטראכען. אלס דיא פאאר וואורטע אים בית המדרש, וואהרענד נאלדע

אויפגעלעזען דער ראטהזעל אין נו׳ 6:

I. דעם דייטשען:
STETS.

II. דער חידה:
אות „ל."

ריכטיג האבען געלאזט:

דאס דייטשע, דיא הערען: וויס עס שפיטין — פעלשא־דאבסא, ש. ל. ארצט — מארגאוו, מ. פינק — אוישפיטין, בענדער — פעסס.

דיא חידה, דיא הערען: מיכאעל צייזל — פעסס, וויס עס שפיטין — פעלשא־דאבסא, ש. ל. ארצט — מארגאוו, מ. פינק — אוישפיטין, שמואל ווייסמאנן חיות — קורימא, יעקב בערנשטיין — ערלוי, צבי דוב שאנבערגער — נאדיבאניא, הערמאן ארט — יאנאשחאוא, אינגאן נייטמאן — ל. ראדענבערג, יצחק חיים קראן — פינסקירכען, איזר. ווייכס — ט־קעסי, ש. ל. מייזל — טוללן, יוסף צבי בור־נער — סלוויענבורג, בערנהארד קוסמאנן אונד זולהלעם אלעקסאנדער — סטראפקא, מאיר זאלצער — דונא־אלאד, וואר, מאר. נישטמאנן — באימאק.

* (15 נייע מיטגליעדער דעם אסטערריכישען הערערנהויז עס) וואורדען עטצט ערנאננט, אונטער וועלכען זיך — קיין איינציגער זודע בעפינדעט. וואהרענד אים אונגארישען אבערהויז עטצט שאן (מיט דעם יינגסט נייא ערנאננטען הערען היינריך לעוואי) דרייא „מאגנאטען" זמצען, צאהלט דאס אסטערריכישע הערערנהויז בלאס איין יידישעס מיטגליעד: בארא מאריץ פ. קאנינסוואר. טער. פאן דען 15 נייא ערנאננטען מיטגליעדערן דעם אסטערריכישען הערערנהויזעס העבען ווייר הערפאר: דען בערהמטען כירורגען האפראט פראפעסאר בילרראט, דען פארשער גלאזוואארעניליעפראנטען לודוויג לאבמיר, דען לאנדעס הויפטמאן פאן זאלצבורג גראפען כארינסקי, דען לאנדעסהויפטמאנן פאן טיראלבארא ראפ, דען אבערלאנדעסגעריכטספראזידענטען אין לעמבערג בארא יאזעף שענק אונד דען פענזיאנירטען סעקציאנסשעף דעם האנדעלסמיניסטעריומס בארא פוסוואלד. צור וואהרהאפט פרייגיבינגטען פארטהייא נעהארט קיין איינציגער דער אויף פארשלאג דעם מיניסטערפראזידענטען גראפען מאגפפע נייא ערנאננטען הערערנהויזמיטגליעדער: דרייא פאן אזנגען גערארען דעם גייסטליכען שטאנדע אן.

* (דער פלאן דעס פינאנצמיניסטערס.) איין גראפעס אנערהען אנזפוגעמען, אום אללע שולדען צו טיגען אונד נור „אין איינער האנד צו שטעקקען," וואורדע, וויא אים וויען גזמעלדעט ווירד, פאן דער ראטהשילד-גרופפע איינצעלנע אינגזינגטען אין אללע ריכטונגען בעצאהלען, אונד צוואר 25 מיליאנען גולדען בעצאהלען; פיר דען רעסט זאללטע אסטערריך דיא פרייסישע ארמעע בין צום פאלכשטאנדיגען פרידענסשלוסס פערפפלעגען. איינע זאלכע ריעזיגע סוממע צו בעשאפפען, וואר אינטער דען דאמאליגען פערהאלטנישען מיינע קלייגקייט. אונד דאך מוסטע מאן טראכטען, דיא גאנצע סוממע זא שנעל אלס מאגליך בייזאממען צו האבען, וייל עס דאפפאן אבהינג. דאסס פרייסען איינען טהייל דעם בעזיעטען אסטערריכישען געבייעטס ריימע.

דער דאמאליגע פינאנצמיניסטער, גראפ לאריש, האטטע איינע קאנפערענץ איינבערופען, בייא וועלכער ער אונד סעקציאנסשעף בעמע, דער שאטערע ריכטפנאנצמיניסטער, דען פארזיטץפיהרטען. צוגלייך וואורדען דיעזער קאנפערענץ זעכס „אכטפר שטאנדיגע אין פינאנצאכען" בייגעצאגען. פאן דענען פינף יידען ווארען. דיעזע זאכפערשטאנדיגען ווארען: בארא ון אדיאנער אונד דיא שיילד, בארא ון אדיאנער (פרסט שפאטער אין דען בארא נשטאנד ערהאבע-

בארא ון טאדעסקא
אלס רעטטער אסטערריכס.

אן דעם פארגעסטערן אין וויען צו גראבע געטראגע נען יידישען בארא עדוארד טאדעסקא פערליערען דיא ארמען וויינס אינען אהרער גראפסטען וואהלטאטער. ער האט דאס וואהלטהון אלס ריבעבעדירפנים עמפפונדען אונד עס אן אלל ערארמען, אהנע אונטערשיעד דעם שטאמעס אונד דער רעליגיאן, געאיבט. אונד זא דארף עס ניכט וואונדער נעהמען, דאסס פארגעסטערן, נעבען דען פערטרעטערן דער וויינער אזראעליטישען קולטוס געמיינדע אונד דער וויטע דעם ראבבינערס דר. גידעמאנן, איך איינגע קאטהאלישע גייסטליכע, מיט דעם גייסטליכען-פארשטעהער דער „בארטהעריגען ברידער" אן דער שפיטצע, דעם פערשטארבענען דאס געלייטע נאבען.

אבער איך דעם שטאטע האט זיך בארא ון טאדעסקא איינמאל אלס הילפרייכער רעטטער אין גראסער נאטה ערוויזען.

דער פערשטארבענע טאדעסקא וואר — אויסער ראטהשילד — דער ערסטע יודע, דער אי אם טערריך דיא בארא ון ערהיעלט.

אונד דאס קאם זא:

אים יולי 1866, נאכדעם דיא פרייעדענסבעדינגונגען צווישען אסטערריך אונד פרייסען פעסטגעשטעללט וואורדען, וואר עס פאן איסערסטער וויכטיגקייט, זא ראש אלס מאגליך 25 מיליאנען גולדען זילבער הערבייצושאפפען, לויט פערטראג זאללטע נאמליך אסטערריך אן פרייסען דריינג מיליאנען גולדען בעצאהלען, אונד צוואר 25 מיליאנען אים באארען; פיר דען רעסט זאללטע אסטערריך דיא פרייסישע ארמעע בין צום פאלכשטאנדיגען פרידענסשלוסס פערפפלעגען. איינע זאלכע ריעזיגע סוממע צו בעשאפפען, וואר אינטער דען דאמאליגען פערהאלטנישען מיינע קלייגקייט. אונד דאך מוסטע מאן טראכטען, דיא גאנצע סוממע זא שנעל אלס מאגליך בייזאממען צו האבען, וייל עס דאפפאן אבהינג. דאסס פרייסען איינען טהייל דעם בעזיעטען אסטערריכישען געבייעטס ריימע.

דער דאמאליגע פינאנצמיניסטער, גראפ לאריש, האטטע איינע קאנפערענץ איינבערופען, בייא וועלכער ער אונד סעקציאנסשעף בעמע, דער שאטערע ריכטפנאנצמיניסטער, דען פארזיטץפיהרטען. צוגלייך וואורדען דיעזער קאנפערענץ זעכס „אכטפר שטאנדיגע אין פינאנצאכען" בייגעצאגען. פאן דענען פינף יידען ווארען. דיעזע זאכפערשטאנדיגען ווארען: בארא ון אדיאנער אונד דיא שיילד, בארא ון אדיאנער אונד דיא (פרסט שפאטער אין דען בארא נשטאנד ערהאבע-

* (אבגעארדנעטען-וואהל.) געסטערן וואורדע אין נייזאטין דער קאנדידאט דער ליבעראלען פארטהייא, פויל מארין, מיט 508 שטיממען צום ריכסטאגסאבגעארדנעטען געוואהלט. דער אפפאזיציאנעלע קאנדידאט הא דזשיטש ערהיעלט 411 שטיממען.

* (טהעאטער-אונגליקק אין לאנדאן) אין איינעם לאנדאנער טהעאטער-קלוב, דעסען מיטגליעדער צוסייסט יודען זינד, עגנשטשאנד וואהרענד דער פארשטעללונג „אם אבענד דעס 18. אנגער אין פאלשער פייערלארם אללעס שטירצטע דעם אויסגאנג צו אונד אין דעם פורכטבארען גערדראנגע וואורדען פיעלע פערזאנען ערדרוקט אונד צערטרעטען. 3 מאדכען אונד אין מנאבע, אויסערדעם וואורדען פיעלע שווער פערלעצטע. אינטער דען געטאדטעטען בעפינדען זיך: איזאאק גערטרוד, ראבעל לעווי, סאלאמאן אונד לוין קראטאוסקי, איזאאק אונד עמיליע גובערט, זשאנעטטע גאלדשטיין אונד קאטהי זילבערמאנן.

* (אים וואר מען לאנדען), וואעס איינגעטליך קיינען ווינטער גיבט, איזט אין מאנן ערארען: וויא נאמליך, אים דער איטאליענישען שאדט טורן געמעלדעט ווירד, איזט דער וואבאסטען פאר דעם פילוורמאנאזון אן אלעסאנדריא ביא דער אבלאזונג עדפארען איינגעפונדען וואורדען.

* (דער קאמפף מיט איינעם וואהנזינניגען.) דער בארקאניער איינוואהנער זאוף האט ליטט אן טאבזוכטס-אנפאלען. אין איינעם זאלכען אנפאללע ריסס ער איזמאל זייער פריא דאס פינף מאנאטע אלטע קינד אים דען ארמען אנד דראהטע, עס אן שטיקקע צו ריססען. אלס דיא ארמע פרייא צו אממערן בעגאנען, פערזעטצטע ער איהר, זאוייע דען ערטערן, דיא הערבייגעקאממען וויאר, מערדערע מעססערשטיכע דיא פרייא ערגריפ. אין האלצשיטע אונד פערזעטצטע מיט דעמזעלבען איהרעם מאנגע איינען זא העפטיגען היעב אויף דען קאפף, דאסס ער טאדט צו בארען שטירצטע. זיא וואורדע פאם גערעכטע פרייגעשפראכען. דער שטאטטאנזואלט אפפעללירטע אונד אויך דיא מאנגליכע טאפעל האט פארגעטערן דיא אנגעקלאגטע פרייגעשפראכען. דא זיא דיא טהאט נור אין דער בערעכטיגטען נאטהווערפערעיבטע.

פאללייטאן.

סולטאן אונד קרעמער.

היסטאריישער ראמאן אויס דער נעשיכטע דער טירקייא.

(62-טע פארטזעצונג.)

אבדוללאה לאז וויישער אויס דעם נראססען בוכע: „דיא פאטער צייגען אירען אהנען שאמבול מיט דען פינגערן, גלייך דער בייטע. וועלכע זיא נאהרען ווייד; שוואכע פרייען נייסען צום שווערטע אונד ווערדען וויא העלדען נעגען דיא אסמאנען קאמפפען. . . דאך זינד הייראיט מיט דיא טאגע איהרע טאגע נאך ניכט צו ענדע; זיא ווערדען ערפאלגייך ווידערשטעהען.

„דיא יאהרע צייהען איבער דיא וועלט דאהין; אבער מאלס קאממען דיא פרעמדען שאאדענווייזע אונד דראהען, זיא ווערדען דאס נאהען פרעמדער שיפפהעערע פערקנדען.

„דיעס ווירד פיעל שלאטער נעשעהען, נאכדעם בעי דייטס דייטהונדערטצווונציג פארישאהס איבער דיא דרייצעהן נאצאיאנען רעגיערטען. ווערדע דאנן! ווייג אונבעוויינבאר וואהרען זיא נעווענען, ווענן זיא פעסטען שרייטטס נאך דען בעפעהלען דעס קאראנס פארגעגאנגען ווארען; — דאך עס ווייד איינע צייט קאממען, דא דיא אלטען נבריכיג אין פערגעססענהייט נעראטהען, דא נייע וישטען אונטער דען מוזעלמאנס פראשען גריפפען ווערדען. אויהר גלייבע פערליירט קיינע קראפט מעהר נעגען יענע מאנגער פאם נאדדען, אונד זיא דרינגען דורך אכטאונדצוואנציג טהארע אין דיא ווענענגעלשטארט אין.“

הייעס בעזאגט דאס בוך דער נעהיימלעהרע. — אפט האטטע אבדוללאה בעריישס דיעזע צייטען דורכגעלעבען, דערען יעדען בוכשטאבען ער בעריישט קאנטע אונד ער דענקט נאך דאריבער, ריימט דאפאן אונד דאס מאבען דעס אומטע זו עדעקקהרענען נעדאנקענס לאסט זיינע זעעלע ניכט צור רוהע נעלאנגען; אב דענן דיעזע ווייזהאנינג ניכט צו ווידערלעגען וואר! אב דענן אינע שטארקע האנד ניכט אין דאס ראללענדע ראד דעס שיקקזאלס איינגיפפען, דאסזערבע אנראטהען אינר אנדערווייזע וועגדען קאנטע. דאסס, וואס זיינ ערשאפפענס דער זאנגע אונד דעס מאנדעס אין דיא ביכער דע נעשיקקע נעשריעבען איזט. דארוים פערווישט וויא.

עהרגייצינע, וועלטערשאפפענדע נעדאנקען ווייהלטען אין שאפפאר'ס זעעלע.

גיל-בעיאזע עדוואכטע. אבדוללאה וואשט זיך דיא האנדע אונד בעגעב. — אין יזינגס הערצען ווייהלטען זיך דאך נאנץ אנדערע נעדאנקען, ערשרעקקענדע, ששאעדע אידעען. דריימאל מיסטע ער זיין נעבעט פאן נייעם בענגנען.

נאך איינמאל ווארף ער איינען בליקס אויף דיא אין דונקעלהייט נעהיללטע ששאדט, דאנן זוכטע ער גיל-בעיאזע אויף אונד ערצעהלטע איהר, וואס ער אין יענעם בוכע נעלעזען.

אם נאכסטען טאגע פערזאמטלטע אבדוללאה אונד ווייגס נעהיימען נעמאכע אללע, צו דענען ער פערזיוען האטטע.

אונטער איהנען בעפאנד זיך קאפראן נירא י (שיגער), אין גליער דער מאראבישען, איבער דיא קרים הערשענדען פרסטענפאמיליע, מוסלי, דער אלטע וואזאדי, מאהאמעד דערוויש אונד סולאלי.

סולאלי שרייב אללעס נידער, וואס אבדוללאה שפאפרא שפראך.

„מוזעלמאנס! נעסטערן לאז איך איין בוך, אין דיעזעם בוכע איזט דער אונטערנאנג דעס אסמאנישען ריייכעס פראפעצייט. דאס יאהר, דער טאג ווייד קאממען, דא מאן אללאה ניכט מעהר אנרופט. ביא דען שפיינבדוגגען עראטאנס דאס נלאקקענגעלייטע דער העערדען אונד אין דען מהידמען דיא שטאממען דער כריסטענגלאקקען, דערען קלאגגע אללאה פערהאסט זינד. דיא כריסטען ווערדען מיט דען קאפפען דער גלייבינגען באלל שפיעלען אונד איבער איהדען גראבערן הייזער ערבייען.“

„נאטטעס ווייללע נעשעהע!“ שפראך דער אלטע דערוויש מאהאמעד צישפערנדען טאנעס; „דאנן ווערדען ווייר אללע אים טאראדיעזע זיין, אבען אים וויעבענגען היממעל, דעסען באדען אויס לוישעריעס קראפפטהאל, אסכרא, ביזאם אונד זאפאר בעשעהט אונד דעסען שפיינע דיאמאנטענגעשטיינ, אונד דעסען קיזעזע עכטע פערלען אונד דיאמאנטען זינד, וועלכע דעס טובאבוריסס גליקקגליינער שאטטען דעקקט; דיעס אויזט איין בוים מיט גאלדענען בלאטהען, זילבערנען בלאטטערן אונד ווייסען פרוכטען, אויס דעסען שאטטע מיילך, ווייין אונד האניג פליעסט.“

(פארטזעצונג פאלגט.)

וועגען מאסענדעמאָלירונגען

עבענערדינער I. אונד II. שטאָקק האָהער הייזער
פערקויפט איך

שטוינענד ביליג

ביימא טעריאל, דאבשטוהלהאָלץ, דיפּפעל-, ביימע, ברעטער, לאטטען, מעהרערע הונ- דערט דאָסעפלעט או. איינפאכע פענסטער מיט או אהנע שפאלעטען, מעהרערע הונדערט ציממער-, קיכען-, שפייז-, טאפעטען- אונד סאלאָנ- טהירען, אין אונד אויסוואנדיגע געוואָרב- טהירען, גאנג- אונד פענסטער-גיטטער, ברונגען כעלהיימער-פלאטטען, טהאָרע אונד איבערהויפט לע אים בייפאכע איינש. אנענד ארטיקעל.

Näheres in meiner Bautischlerei und Baumaterialien Hauptniederlage

J. SOMMER,

Budapest, VI., Waitznerstrasse 51.

הילפע

דורך אנווענדונג דער פאָן פראָפ. דר. לעאָ ליעבערמאנן, דורעקאָר דער בעמישן פּר- וכשטאציאָן צו בודאפעסט, בעמיש אונטערזוכטען אונד אלס געזונדהייטסאונשאדליך בעפונדענען

פאָר דעם געברויך. נאך דעם געברויך.

א. ווייס שען

ענטהארונגס- אונד טייגרייניגונגס-זאלבע,

וואָמיט מאן אין קורצעסטער צייט ניכט נור דען בייא פיעלען דאמען וא הייפינען האארוואוכס אים געזיכטע נאנץ נעפאהרלאָז בעווישענס, זאנדערן קאנן דורעוע זאלבע אויך נענען אללע געזיכטסאיבעל, ווייא:

זאָממערשפּראָסען, לעבערפלעקען, וויממערלן, מיטעסער, קופּפערראָטהע

אונד פיסעלן, ווייא איבערהויפט נעגען יעדע אונרייניגקייט דעם טייגס מיט אויסערארענטליך איבערראשענדעם ערפאָלגע אנגעווענדעט ווערדען.

דורעוע זאלבע — יעדאָך נור מיט אָבינער שוטצמארקע פערזעהענע — איזט דאס איינציגע, עכטע אונד פאָרצינליכסטע מיטטעל, וועלכעס ביזהער נענען אללע דורעוע געזיכטסאיבעלן ערפונדען אונד פערקויפט וואורדע, אונד ווערדען דאהער דורעוע דאמען אין איהרעם איינגען אינטערעסע אויסמערקזאם נעמאכט, דאסס זיא נור דורעוע מיט אָבינער שוטצמארקע פערזעהענע זאלבע קויפען אונד געברויכען זאללען, — גלייכזייטיג עמפעהלע איך מיין

א. ווייס שען געזיכטסוואסער,

וועלכעס נענען יעדע אונרייניגקייט אים געזיכטע מיט פאָרצינליכעם ערפאָלגע אנגעווענדעט ווערדען קאנן. דאס וואסער ערזעצט יעדעם פודער, יעדע זייפע אונד ניכט דעם טייגס אויסערארדענטליכע צארטהייט אונד גלאטטע, דורעוע איבערראשענד איזט.

פרייזע: 1 קלייגער טיגעל זאלבע 1.50 פל.; איין גראָסער 2 פל.; איינע פלאשע געזיכטסוואסער 60 קר., 6 קלייגע טיגעל 8 פל., 6 גראָסע 10 פל., 6 פלאשען געזיכטסוואסער 3 פל. — געברויכסאנווייזונגען אין דייטשער אונד אונגאריישער שפראכע ווערדען גראטיס בייגעגעבען. אין דיא פראָווינץ ווירד אונטער 3 פל. ניכטס פערזענדעט.

אלייגיגעס דעפאָט

A. FRIEDMANN, BUDAPEST, VII., Königsgasse Nr. I. Stock 1.

נייעסטע, בעסטע אונד ביללי‌גסטע

שנעלל-בוטטערמאשינען,

מיטטעלסט וועלכער מאן אין איינגען מינוטען אויס זיססער מילך דיא בעסטע בוטטער ערצייגען קאנן

6.—, 12.—, 25.— ליטער אינהאלט
7.50, 12.50, 25.— פל.

ערהאלטליך בייא

EMIL MÜLLER,

Maschinen u. Geräthe für die Landwirthschaft,

Budapest V. Bez., Waitznerringstr. 76.

BRILLANTIN,

feinstes Bart- und Haarglanzmittel, ein Tiegel 50 kr., **echtes Nussöl,** aus der grünen Nussschale, eine Flasche 80 und 40 kr., vorzüglicher **Haargeist,** gegen Ausfallen der Haare, 1 Flasche 60 kr., beste **ungarische Bartwichse,** blond, braun und schwarz, eine Dose 25 kr., neueste **Pflanzen-Haarfärbe-Pomade,** färbt die grauen Haare sofort blond, braun und schwarz, ein grosses Stück 1 fl., ein kleines 50 kr. Provinz-Bestellungen von 1 fl. aufwärts werden sofort expedirt. Zu haben blos in meinem Friseurgeschäfte: **Budapest, VI. Grosse Feldgasse 45.**

FRANZ TOKODY, Friseur.

אונענטבעהרליך פיר יעדע הויזהאלטונג.

ד. ווייס

עלאסטישע ששאהלדראהט-מאט-אצען אונד מאשינען-פאבריק

בודאפעסט, VI. מאהרענגס. 35 (ווייא ווייז דעם אפטיקהויז.)

נאהמאשינען-ניעדערלאגע V., יאזעפספלאטץ נו. 4.

פאטענטירטע קרייזבעוועגונגס-מאשינע

מיט אויסוואוינדע-פאבריקטונג.

גייא

משעלסט דיעזעס נייפאטענטירטען, מיט אויס- ווינדע-פאבריקטונג אונד קרייזבעוועגונג פערזעהענען וואשמאשינאט וואשט אייגע פערזאן דיא נאנצע הויז- וואשע אין איינגען ששונדען. דיא וואשעי ווירד אויסער- אָרדענטליך נעשאָנט אונד אויסערדעם ווירד פיעל אן זייפע אונד הייצמאטעריאלע ערשפארט. עלאסטישע ששאהלדראהט-מאט-אצען פאָן 10—18 פל. וואנענוטצע נאך אמעריקאנישע מיסטעס, ווייסוואשע-ראָלען נייע- עסטער קאנשטרוקציאָן. אייזענבעטען אונד קינדער- אייזענבעטען אויס מאסיווע שמעדעאייזען.

אילוסטרירטע פרייזקוראנטע פראנקא.

בעשטעלונגען ווערדען וואוהל אין מיינער פאָ- ברוק אלס אויך אין מיינער נאהמאשינען-ניעדערלאגע, יאזעפספלאטץ נו. 4 עגטגענענגענאמען.

אדרעסע: **D. WEISZ Bndapest, VI. Mohrengasse 35 (vis á vis) dem Opernhaus.**

Feinste Gattungen

Tiroler Aeptel u. Birnen,

Maroni, sowie alle Gattungen **Südfrüchte und Delicatessen** en gros und en detail empfiehlt

K. ACHS,

Südfrüchten- und Delicatessengeschäft,

IV. ker., Petőfi-tér 2. sz.

בייא פיעלען אויסשטעללונגען מיט האכסטען פרייזען אויסגעצייכנעט.

פראמיירט ווייען — פראמיירט ווייען 185

אוויזיר דאמען

פאָן-אויסשטעללונג. קונסט-אויסשטעללונג

נראָסע ווילבער מעדאיללע.

פראמיירט לאנ- דעמאיסשטעללונג בודאפעסט 1885 נראָסע אויסשטעל לונגסמעדאיללע פיר קונסטליבע ארבייט.

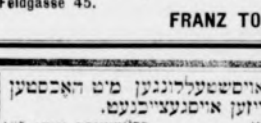

ווילהעלם ריטשאנעק

שפעציאליסט פיר דאמען-שייטל אונד פערזיקען. עמפעהלט זיינע ריכע אויסוואהל פערשיגער שייטל פאָן 3 פל. אויפ'ו.

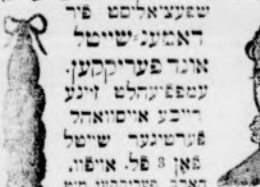

האלב פערזיקען מיט ריקקוואַרטיגעס האאר אונד פרי-פרי פאָן 6 פל. אויפ'ו. נאנצע פערזיקען מיט פרי-פרי פאָן 12 פל. אויפ'ו אים. ניכט קאנווענ- רענדס ווירד אהנע ווייטערעס אומגעשוויס. אלטע שייטל ווערדען נעמאכט אונד נייע מהיילע הייזיגונגען פער ששיקק 2 פל פראָווינצאויסטראנע ווערדען פראמפט אונד סאליד עפּפעקטוירט.

פרייזקוראנט פראנקא איינגעזענדעט.

WILHELM RISCHANEK,

Haarhändler, Budapest, Königsgasse Nr. 36.

איך אנגא טשילאנ,

מיט מיינעם 185צטם. לאנ- גען ריעזען-לאָרעליא- האאר, וועלכעס איך אין פאָלגע 14-מאָנאטליכען גע- בריוכס מיינער זעלבסטע- פונדענען פאמארעריהיעלם. איזט פאָן דען בעריהמטעס- טען אלס דאס איינציגע מיטטעל פיר יעדע ארט האארקראנקהייטען גענען אויספאללען דער האאר- רע, צור פערדערונג דעס וואכסטהומס דערזעלבען, צור שטארקונג דעס האארבאדענס, גענען קאָפּפּטענראנע, שיפּפּע- בילדונג אונד גלאטצ- קאָפּפּ אנע-קאנונס. דיא בעפאָרדערט בייא הערען אינען פאָללען קראָפּפּטינ- בארטוואוכס אונד פערלייהט שאָן נאך קורצעס גע- בריוכע וואוהל דען קאָפּפּ- אלס אויך דען בארטהאא- רען אינען נאטירליכען גלאנץ אונד פיללע אונד בע- וואהרט דיעזעלבען פאָר פרהציישענגס ערנדרוינ ביז אין דאס האכסטע אלטער. איהרעס האכסט אנגענעהמען נערוכס האלבער איזט מיינע פאמארע איינע האכסט פיינע פאיליעטע-פאמארע אונד זאלל אין קיינעם הייזע פעהלען. פרייז פער טיגעל פל. 1.25. 3 טיגעל 3 פל. 50 קר., 6 טיגעל פל. 6,50, 12 טיגעל פל. 12. פאסטפּרוואנדע טאגליך נאך דער נאנצען וועלט אויס דער פאבריק

Csillag & Comp., Budapest, Königsgasse. 26]